

S-30th May, 2015 AC after Circulars from Circular No.147 & onwards - 1 -

DR. BABASAHEB AMBEDKAR MARATHWADA UNIVERSITY

CIRCULAR NO.ACAD/SU/Arts/B.A.III Yr. Syll./1/2015

It is hereby notified for information to all the concerned that, on the recommendation of the Faculty of Arts the Academic Council at its meeting held on 30-05-2015 has accepted the **Revised**

Syllabi under the Faculty of Arts as under :-

Sr. No.	Name of the Subject	Semester
[1]	Marathi	V & VI
[2]	Hindi	V & VI
[3]	English	V & VI
[4]	Urdu & Arabic	V & VI
[5]	Pali and Buddhism	V & VI
[6]	Sanskrit	V & VI
[7]	Islamic Studies	V & VI

This is effective from the **Academic Year 2015-16 & onwards** as appended herewith.

All concerned are requested to note the contents of the circular and bring the notice to the students, teachers and staff for their information and necessary action.

University Campus,
Aurangabad-431 004.
REF.NO.ACAD/SU/COMM./
2015/2605-3004
Date:- 15-06-2015.

★
★
★
★
★
*****

Director,
Board of College and
University Development.

Copy forwarded with compliments to:-

- 1] The Principals, affiliated concerned colleges,
Dr. Babasaheb Ambedkar Marathwada University

Copy to :-

- 1] The Controller of Examinations,
- 2] The Director, [E-Suvidha Kendra], in-front of Registrar's Quarter,
Dr. Babasaheb Ambedkar Marathwada University,
- 3] The Superintendent, [B.A. Unit],
- 4] The Programmer [Computer Unit-1] Examinations,
- 5] The Programmer [Computer Unit-2] Examinations,
- 6] The Record Keeper.

**DR. BABASAHEB AMBEDKAR
MARATHWADA UNIVERSITY,
AURANGABAD**

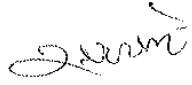
Revised Syllabus

Sanskrit – B.A. Third Year

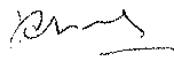
Semester – V & VI

(Under the Faculty of Arts)

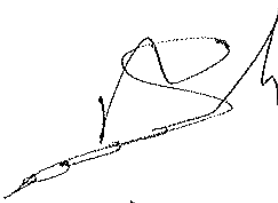
(Effective from 2015-16 onwards)

Dr. Sankate S. H.

Dr. J.K. Bhandare

Dr. P.N. Kurhade

Dean
Faculty of Arts

Director

DR. BABASAHEB AMBEDKAR MARATHWADA UNIVERSITY, AURANGABAD

Revised syllabus

Sanskrit – B.A. Third Year

(Under the Faculty of Arts)

1. Year of Implementation- Will be implemented from June 2015
2. Pattern- The pattern of Examination will be semester system.
3. The structure : Implementation of the structure as prescribed by university.
4. Nature of question paper : As per established pattern.
5. Scheme of Teaching and examination :

Revised syllabus is designed for the students who want to learn Sanskrit and study of analyze the literature & Language.

Objectives

Sanskrit literature is value-based Sanskrit literature incorporates the ideals of moral social, cultural, religious, values, deeds, and Principles. To study how the culture, social order, political order, religion and value system is reflected in these books.

To expound the impact of these books on Indian culture

To understand the advanced and scientific structure of Sanskrit grammar

To study the development of Sanskrit grammar.

To introduce the Sanskrit literature as based on values of ethics and morality and capable of providing right grooming.

To study the usefulness of Sanskrit language in modern times.

To introduce the scientific and logical thought in Sanskrit language and to study it with that perspective.

To give an introduction of modern linguistics

To impart knowledge of comparative linguistic methodology

To expound the importance of Sanskrit in the study of comparative linguistics.

To impart knowledge on modern Sanskrit literature

To expound the nature and characteristics of modern Sanskrit literature

To provide a critique of modern Sanskrit literature.

To make the learner acquire basic knowledge of Sanskrit Grammar and appropriate vocabulary for using it along with the knowledge of Sanskrit Literature the emphasis shall be on written and spoken expression as well as to develop the elementary skills of language as listening, reading and writing.

Handwritten signature

B.A. Third Year Semester V

Sr.No.	Course No.	Name of the Paper	Exam Scheme (Marks)
1	SANBA 009	वैदिक सूक्ते	50
2	SANBA 010	नाटयलक्षण व नाटक	50
3	SANBA 011	व्याकरण	50
4	SANBA 012	प्रकल्प (Project)	50

B.A. Third Year Semester VI

Sr.No.	Course No.	Name of the Paper	Exam Scheme (Marks)
1	SANBA 013	तत्त्वज्ञान	50
2	SANBA 014	नाटक (अभिज्ञानशकुन्तलम्)	50
3	SANBA 015	साहित्यशास्त्र	50
4	SANBA 016	प्रकल्प (Project)	50

Head
Department of Sanskrit,
Dr. Babasaheb Ambedkar
Jyoti's Sanskrit University, Aurangabad.

बी. ए. तृतीय वर्ष
संस्कृत (ऐच्छिक)
सत्र पाचवे

प्रश्न पत्रिका -०९

गुण -५०

वैदिक सूक्ते

पेपर कोड- SAN BA ०९

- १) अग्निसूक्त (ऋ.१.१.)
- २) पुरुषसूक्त (ऋ.१०.९०.)
- ३) शांतिसूक्त ऋ.३६.११-१८-२२-२४
- ४) शिवसंकल्पसूक्त -
- ५) दीर्घायुष्यसूक्त - (अथर्ववेद पैपलादशाखा)
- ६) उषस् सूक्त (ऋ. ५.८०.)
- ७) पर्जन्यसूक्त (ऋ. ५. ८३)

उद्दिष्टे-

१. भारतात निर्माण झालेल्या प्राचीन वैदिक साहित्याचा परिचय करून देणे.
२. संस्कृत विषयाच्या अध्ययनाच्या दृष्टीने वैदिक भाषेच्या अध्ययनाला महत्त्व असल्याने अभ्यासक्रमात वैदिक भाषेची ओळख व्हावी.

संदर्भग्रंथ सूची :-

१. वेद-दर्शन - डॉ. रवीन्द्र मुळे, संतज्ञानेश्वर वेदविद्याप्रतिष्ठान, औरंगाबाद.
२. ऋक्सूक्त वैजयंती :- एस. डी. वेलणकर, मो. दि. पराडकर, ग.व्यं. जोशी, वैदिक संशोधन प्रकाशन, टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, नगर, पुणे
३. ऋक्सूक्त संग्रहः - हरिदत्त शास्त्री, साहित्य भंडार, सुभाष बाजार, मेरठ.
४. The New Vedic Selection :- Part - I, Dr. Braj Bihari Chaubey, Bharatiya Vidya Prakashan, Varanasi.
५. वेदसौरभ :- पुणे विद्यापीठ, पुणे.

बी. ए. तृतीय वर्ष
संस्कृत (ऐच्छिक)
सत्र पाचवे

प्रश्न पत्रिका -१०

गुण -५०

नाटयलक्षण व नाटक

पेपर कोड- SAN BA १०

-
- १) नाट्यशास्त्रा नुसार नाटकाची लक्षणे
  - २) महाकवी कालिदास विरचित अभिज्ञानशाकुन्तलम् (१ते३ अंक)

उद्दिष्टे -

- १) शास्त्रशुद्ध नाटयलक्षणांचा नाट्यशास्त्रानुसार अभ्यास करणे.
- २) अभिज्ञानशाकुन्तलमद्वारे तत्कालीन सामाजिक, सांस्कृतिक, धार्मिक मूल्ये व आचार तत्त्वांचे आदर्श यांचे अध्ययन करणे.
- ३) कालिदासाच्या संवादचातुर्याचे, सौंदर्यवर्णन कौशल्याचे, व्यक्तित्तेखांच्या स्वभाव वैशिष्ट्यांचे अध्ययन करणे.

संदर्भग्रंथ सूची :-

- १) नाटयशास्त्र (भरतमुनी) इ चौखम्बा प्रकाशन, वाराणसी
- २) दशरूपकविधान - प्रा. र.प. कंगले, साहित्य इ संस्कृती मंडळ.
- ३) अभिज्ञानशाकुन्तलम् (मराठी) - रा. शं. वाळिंबे.
- ४) अभिज्ञानशाकुन्तलम् - गंगा संस्कृत हिन्दी व्याख्योपेतम डॉ. गंगासागर राय चौखम्बा

बी. ए. तृतीय वर्ष

संस्कृत (ऐच्छिक)

सत्र पाचवे

प्रश्न पत्रिका -११

गुण -५०

व्याकरण

पेपर कोड- SAN BA ११

१) व्याकरण :- लघुसिध्दान्तकौमुदी - सन्धि प्रकरण.

१. अच् सन्धि

२. हल् सन्धि

३. विसर्ग सन्धि

उद्दिष्टे-

१) सन्धि अध्ययनाशिवाय संस्कृत विषयाचे अध्ययन होऊ शकत नाही म्हणून सन्धिचे अध्ययन करणे.

२) सन्धि अध्ययनाने भाषेचे आकलन सहज होते.

संदर्भग्रंथ सूची :-

१) लघुसिध्दान्तकौमुदी : आशुबोधिनी हिन्दी व्याख्येसह,

आचार्य डॉ सुरेन्द्र देव

चौखम्बा पब्लिशर्स

२) लघुसिध्दान्तकौमुदी :- गीताप्रेस गोरखपूर .

३) लघुसिध्दान्तकौमुदी - म. दा. साठे.

बी. ए. तृतीय वर्ष
संस्कृत (ऐच्छिक)
सत्र पाचवे

प्रश्न पत्रिका -१२

गुण -५०

प्रकल्प (Project)

पेपर कोड- SAN BA १२

-----**

विद्यापीठाने निर्धारित केलेल्या नियमावलीनुसार प्रकल्प पूर्ण करणे.

बी. ए. तृतीय वर्ष

संस्कृत (ऐच्छिक)

सत्र पाचवे

प्रश्न पत्रिका -१३

गुण -५०

तत्त्वज्ञान

पेपर कोड- SAN BA ०१३

-
- १) भगवद्गीतेचा परिचय.
  - २) भगवद्गीता -अध्याय- २ सा , विश्लेषणात्मक अध्ययन.

उद्दिष्टे -

- १) भारतीय संस्कृतीच्या अध्यात्मिक जीवनाचा परिचय.
  - २) भगवद्गीतेतील तत्त्वज्ञानाचा अभ्यास करणे.
- संदर्भग्रंथ सूची :-
- १) श्रीमद्भगवद्गीता :- चौखम्बा प्रकाशन
  - २) गीता प्रवचने :- विनोबा भावे
  - ३) भगवद्गीता जशी आहे तशी :- गीता प्रेस , गोरखपूर.
  - ४) गीतारहस्य :- लोकमान्य टिळक .

बी. ए. तृतीय वर्ष
संस्कृत (ऐच्छिक)
सत्र सहावे

प्रश्न पत्रिका -१४

गुण -५०

नाटक (अभिज्ञानशाकुन्तलम्)

पेपर कोड- SAN BA ०१४

१) कालिदास विरचित अभिज्ञानशाकुन्तलम् (अंक ४ते ७ विश्लेषणात्मक अध्ययन)

उद्दिष्टे-

- १) कालिदासाच्या कल्पना शक्तीचा परिचय .
- २) कालिदासाच्या वर्णन शैलीचा परिचय.
- ३) संस्कृत साहित्यातील मूर्धन्य ग्रंथ अभिज्ञानशाकुन्तलम् या नाटकाचा अभ्यास करणे.
- ४) वस्तुग्रंथनचातुर्य, स्वभावपरिपोष, भाषेचे सौष्ठव, इत्यादींचे कालिदासांच्या लेखनशैलीचे अभिज्ञानशाकुन्तलमद्वारे अध्ययन करणे.

संदर्भग्रंथ सूची

- १) अभिज्ञानशाकुन्तलम् - रमा संस्कृत टिका व अनुवाद डॉ. रमाशंकर त्रिपाठी, विश्वविद्यालय प्रकाशन, वाराणसी
- २) अभिज्ञानशाकुन्तलम् (मराठी) नीला सोमलवार - अमरावती

बी. ए. तृतीय वर्ष

संस्कृत (ऐच्छिक)

सत्र सहावे

प्रश्न पत्रिका -१५

गुण -५०

साहित्यशास्त्र

पेपर कोड- SAN BA ०१५

१) काव्यप्रकाश - उल्लास- १ .

२) काव्यप्रकाश - उल्लास - १०- अलंकार -

१.यमक २. अनुप्रास ३.उपमा ४. उत्प्रेक्षा ५. रूपक ६.श्लेष
७.अर्थान्तरन्यास ८. विभावना ९.विशेषोक्ति १०.अतिशयोक्ति

३) काव्यसंप्रदाय परिचय - रस, वक्रोक्ती, ध्वनी, अलंकार, रीती या संप्रदायांचा परिचय.

उद्दिष्टे -

१. काव्य व काव्यशास्त्राचे स्वरूप समजावून घेणे.
२. साहित्याचे अध्ययन करणाऱ्या विद्यार्थ्यांना अलंकाराची ओळख करून देणे.
३. अलंकारांच्या अध्ययनाने साहित्याचा उत्तम रसास्वाद घेता येणे शक्य होते.

संदर्भग्रंथ सूची :-

- १) अलंकारामोद :- डॉ. महाप्रभुलाल गोस्वामी, चौखम्बा प्रकाशन.
- २) संस्कृत अलंकार शास्त्र का समन्वित इतिहास :- अनिरुद्ध जोशी, अजन्ता पब्लिकेशन, जवाहर नगर, दिल्ली.
- ३) काव्यप्रकाश :- मम्मट विरचित, मंगरुलकर, डॉ. अर्जून वाडकर.
- ४) काव्यप्रकाश :- डॉ. सत्यव्रत सिंह चौखम्बा प्रकाशन.

मुंबई काव्यशास्त्राचा परिचय

बी. ए. तृतीय वर्ष
संस्कृत (ऐच्छिक)
सत्र सहावे

प्रश्न पत्रिका -१६

प्रकल्प (Project)

गुण -५०

पेपर कोड- SAN BA ०१६

विद्यापीठाने निर्धारित केलेल्या नियमावलीनुसार प्रकल्प पूर्ण करणे.

Head
Department of Sanskrit,
E. Babasaheb Ambedkar
Marathwada University, Aurangabad

बी. ए. तृतीय वर्ष

संस्कृत (ऐच्छिक) प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

सत्र पाचवे

प्रश्न पत्रिका -०९

गुण -५०

वैदिक सूक्ते

पेपर कोड- SAN BA ९

-----**

वैदिक सूक्ते

प्रश्नपत्रिका -०९

गुण :५०

पेपर कोड SAN BA ०९

प्र. १ ला भाषांतर करा (कोणतेही दोन)

गुण १०

प्र. २. रा विवेचक परिच्छेद लिहा (कोणतेही दोन)

गुण १०

प्र. ३. रा दीर्घोत्तरी प्रश्न किंवा दीर्घोत्तरी प्रश्न

गुण १५

प्र. ४. था असंदर्भ स्पष्टीकरण करा. (कोणतेही तीन)

गुण १५

बी. ए. तृतीय वर्ष
संस्कृत (ऐच्छिक) प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप
सत्र पाचवे

प्रश्न पत्रिका -१०

गुण -५०

नाटयलक्षण व नाटक

पेपर कोड- SAN BA १०

-----**

प्र. १ ला भाषांतर करा (कोणतेही दोन)	गुण १०
प्र. २. रा विवेचक परिच्छेद लिहा (कोणतेही तीन)	गुण १५
प्र. ३. रा दीर्घोत्तरी प्रश्न किंवा दीर्घोत्तरी प्रश्न	गुण १५
प्र. ४. था ससंदर्भ स्पष्टीकरण करा. (कोणतेही दोन)	गुण १०

संस्कृत (ऐच्छिक)

सत्र पाचवे

प्रश्न पत्रिका -११

गुण -५०

व्याकरण

पेपर कोड- SAN BA ११

-----**

- प्र. १ सोदाहरण स्पष्ट करा. (कोणतेही चार) गुण २०
प्र. २ ससूत्र स्पष्ट करा . (कोणतेही चार) गुण २०
प्र. ३ स्पष्टीकरण करा. (कोणतेही दोन) गुण १०

बी. ए. तृतीय वर्ष

संस्कृत (ऐच्छिक)

सत्र पाचवे

प्रश्न पत्रिका -१२

प्रकल्प (Project)

गुण -५०

पेपर कोड- SAN BA १२

-----**

बी. ए. तृतीय वर्ष

संस्कृत (ऐच्छिक)

सत्र पाचवे

प्रश्न पत्रिका -१३

गुण -५०

तत्त्वज्ञान

पेपर कोड- SAN BA १३

-----**

प्र. १ ला भाषांतर करा (कोणतेही दोन)	गुण १०
प्र. २. रा विवेचक परिच्छेद लिहा (कोणतेही तीन)	गुण १५
प्र. ३. रा दीर्घोत्तरी प्रश्न किंवा दीर्घोत्तरी प्रश्न	गुण १५
प्र. ४. था असंदर्भ स्पष्टीकरण करा. (कोणतेही दोन)	गुण १०

बी. ए. तृतीय वर्ष

संस्कृत (ऐच्छिक)

सत्र सहावे

प्रश्न पत्रिका -१४

गुण -५०

नाटक (अभिज्ञानशकुन्तलम्)

पेपर कोड- SAN BA १४

-----**

प्र. १ ला भाषांतर करा (कोणतेही दोन)	गुण १०
प्र. २. रा विवेचक परिच्छेद लिहा (कोणतेही तीन)	गुण १५
प्र. ३. रा दीर्घोत्तरी प्रश्न किंवा दीर्घोत्तरी प्रश्न	गुण १५
प्र. ४. था ससंदर्भ स्पष्टीकरण करा. (कोणतेही दोन)	गुण १०

बी. ए. तृतीय वर्ष

संस्कृत (ऐच्छिक)

सत्र सहावे

प्रश्नपत्रिका -१५

गुण -५०

साहित्यशास्त्र

पेपर कोड- SAN BA १५

-
- प्र. १. विवेचक परिच्छेद लिहा (कोणतेही तीन) गुण १५
- प्र. २. दीर्घोत्तरी प्रश्न किंवा दीर्घोत्तरी प्रश्न गुण १५
- प्र. ३ अलंकार ओळखून स्पष्टीकरण करा. (कोणतेही दोन) गुण १०
- प्र. ४ पुढील अलंकारांचे व्याख्या व उदाहरणासह स्पष्टीकरण करा. (कोणतेही दोन) गुण १०

बी. ए. तृतीय वर्ष

संस्कृत (ऐच्छिक)

सत्र सहावे

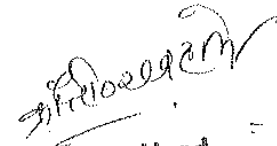
प्रश्नपत्रिका -१६

गुण -५०

प्रकल्प (Project)

पेपर कोड- SAN BA १६

-----**

Head
Department of Sanskrit,
Babasaheb Ambedkar
Marathwada University, Aurang.